Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 3. októbra 2019*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti – Súdna spolupráca v občianskych veciach – Rozhodné právo pre zmluvné záväzky – Vylúčenie práva obchodných spoločností z pôsobnosti Rímskeho dohovoru a nariadenia (ES) č. 593/2008 (Rím I) – Zmluva o poverení uzatvorená medzi podnikateľom a spotrebiteľom, ktorej výhradným účelom je správa podielu v komanditnej spoločnosti“

Vo veci C-272/18,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd, Rakúsko) z 28. marca 2018 a doručený Súdnemu dvoru 20. apríla 2018, ktorý súvisí s konaním:

**Verein für Konsumenteninformation**

proti

**TVP Treuhand- und Verwaltungsgesellschaft für Publikumsfonds mbH & Co KG,**

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory J.-C. Bonichot, sudcovia C. Toader, A. Rosas, L. Bay Larsen a M. Safjan (spravodajca),

generálny advokát: H. Saugmandsgaard Øe,

tajomník: D. Dittert, vedúci oddelenia,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 27. februára 2019,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– Verein für Konsumenteninformation, v zastúpení: S. Schumacher, Rechtsanwalt,

– TVP Treuhand- und Verwaltungsgesellschaft für Publikumsfonds mbH & Co KG, v zastúpení: C. Kux, G. Eckert a I. Haiderer, Rechtsanwälte,

– Európska komisia, v zastúpení: M. Wilderspin, M. Wasmeier a C. Valero, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 5. septembra 2019,

* Jazyk konania: nemčina.

vyhlásil tento

## Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 1 ods. 2 písm. e) a článku 5 ods. 4 písm. b) Dohovoru o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky, otvoreného na podpis v Ríme 19. júna 1980 (Ú. v. EÚ C 169, 2005, s. 10, ďalej len „Rímsky dohovor“), článku 1 ods. 2 písm. f) a článku 6 ods. 4 písm. b) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I) (Ú. v. EÚ L 177, 2008, s. 6, ďalej len „nariadenie Rím I“), ako aj článku 3 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288).

2 Tento návrh bol predložený v rámci sporu medzi Verein für Konsumenteninformation (Združenie na informovanie spotrebiteľov, Rakúsko, ďalej len „VKI“) a TVP Treuhand- und Verwaltungsgesellschaft für Publikumsfonds mbH & Co KG (ďalej len „TVP“), spoločnosťou založenou podľa nemeckého práva, vo veci zákonnosti doložky o voľbe rozhodného práva, ktorú táto spoločnosť používa v zmluvách uzatvorených so súkromnými investormi.

## Právny rámec

### *Právo Únie*

*Rímsky dohovor*

3 Článok 1 Rímskeho dohovoru, nazvaný „Predmet úpravy“, stanovuje:

„1. Ustanovenia tohto dohovoru sa uplatnia na zmluvné záväzky vo veciach s medzinárodným prvkom.

2. Nevzťahujú sa na:

…

e) otázky upravené právom obchodných spoločností a iných zapísaných alebo nezapísaných právnických osôb, ako sú vznik, právna subjektivita, vnútorná organizácia alebo zánik obchodných spoločností a iných zapísaných alebo nezapísaných právnických osôb, a osobnú právnu zodpovednosť predstaviteľov a členov za záväzky spoločnosti alebo právnickej osoby;

…“

4 Podľa článku 5 tohto dohovoru, nazvaného „Určité spotrebiteľské zmluvy“:

„1. Tento článok sa uplatní na zmluvy, ktorých predmetom je dodávka tovaru alebo poskytnutie služieb osobe (‚spotrebiteľ‘), na účel, ktorý nemožno považovať za súčasť jeho podnikania alebo povolania, ako aj na zmluvu o poskytnutí úveru na tento účel.

2. Bez ohľadu na ustanovenia článku 3 nemôžu účastníci zmluvy svojou voľbou práva zbaviť spotrebiteľa ochrany, ktorú mu poskytujú imperatívne [kogentné – *neoficiálny preklad*] normy štátu jeho obvyklého pobytu:

– ak uzavretiu zmluvy predchádzala osobitná ponuka alebo reklama v tomto štáte a spotrebiteľ podnikol v tomto štáte všetky kroky potrebné z jeho strany na uzavretie zmluvy alebo

– ak druhý účastník zmluvy alebo jeho zástupca prevzal v tomto štáte objednávku spotrebiteľa,

– ak ide o kúpnu zmluvu a spotrebiteľ cestoval z tohto štátu do iného štátu a tam zadal objednávku, za predpokladu, že cestu spotrebiteľovi zabezpečil predávajúci s cieľom podnietiť spotrebiteľa, aby si tovar kúpil.

3. Bez ohľadu na ustanovenia článku 4 sa pri absencii voľby rozhodného práva podľa článku 3 zmluvy uzavreté za okolností uvedených v odseku 2 tohto článku spravujú právnym poriadkom štátu obvyklého pobytu spotrebiteľa.

4. Tento článok sa neuplatní na:

…

b) zmluvu o poskytovaní služieb, ak sa služby majú poskytnúť spotrebiteľovi výlučne v štáte, ktorý nie je štátom jeho obvyklého pobytu.

…“

*Nariadenie Rím I*

5 Odôvodnenia 7 a 25 nariadenia Rím I znejú takto:

„(7) Vecná pôsobnosť a ustanovenia tohto nariadenia by mali byť zlučiteľné s nariadením Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (‚Brusel I‘) [(Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42)] a nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (RÍM II) [Ú. v. EÚ L 199, 2007, s. 40].

…

(25) Spotrebiteľov by mali chrániť také pravidlá krajiny ich obvyklého pobytu, od ktorých sa nemožno odchýliť dohodou za predpokladu, že spotrebiteľská zmluva bola uzavretá v tejto krajine, kde podnikateľ vykonáva svoju obchodnú alebo podnikateľskú činnosť. …“

6 Článok 1 tohto nariadenia, nazvaný „Rozsah pôsobnosti“, stanovuje:

„1. Toto nariadenie sa uplatňuje na situácie, v ktorých dochádza k stretu rôznych právnych poriadkov pri zmluvných záväzkoch v občianskych a obchodných veciach.

Neuplatňuje sa najmä na daňové, colné a správne veci.

2. Z rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia sú vylúčené:

…

f) otázky upravené právom obchodných spoločností a iných subjektov s právnou subjektivitou alebo bez nej, ako sú vznik, právna subjektivita, vnútorná organizácia alebo zánik obchodných spoločností a iných subjektov s právnou subjektivitou alebo bez nej a osobná zodpovednosť osôb konajúcich za spoločnosť a členov za záväzky obchodnej spoločnosti alebo subjektu;

…“

7 Článok 3 uvedeného nariadenia, nazvaný „Voľba rozhodného práva“, v odseku 1 stanovuje:

„Zmluva sa spravuje právnym poriadkom, ktorý si zvolia zmluvné strany. …“

8 Podľa článku 6 toho istého nariadenia, nazvaného „Spotrebiteľské zmluvy“:

„1. Bez toho, aby boli dotknuté články 5 a 7, zmluva uzavretá fyzickou osobou na účel, ktorý sa môže považovať za patriaci do oblasti mimo jej predmetu činnosti alebo výkonu povolania (ďalej len ‚spotrebiteľ‘), s inou osobou, ktorá koná v rámci svojho predmetu činnosti alebo výkonu povolania (ďalej len ‚podnikateľ‘), sa spravuje právnym poriadkom krajiny obvyklého pobytu spotrebiteľa za predpokladu, že podnikateľ:

a) vykonáva svoju obchodnú alebo podnikateľskú činnosť v krajine obvyklého pobytu spotrebiteľa alebo

b) akýmkoľvek spôsobom smeruje takú činnosť na túto krajinu alebo niekoľko krajín vrátane tejto krajiny

a zmluva patrí do rozsahu tejto činnosti.

2. Bez ohľadu na odsek 1 si strany môžu v súlade s článkom 3 zvoliť rozhodné právo pre zmluvu, ktorá spĺňa požiadavky odseku 1. Takáto voľba rozhodného práva však nesmie zbaviť spotrebiteľa ochrany, ktorú mu poskytujú také ustanovenia, od ktorých sa nemožno odchýliť dohodou podľa práva, ktoré by v prípade absencie voľby bolo na základe odseku 1 rozhodným.

…

4. Odseky 1 a 2 sa neuplatňujú na:

a) zmluvu o poskytovaní služieb, ak sa služby majú poskytnúť spotrebiteľovi výlučne v krajine, ktorá nie je krajinou jeho obvyklého pobytu;

…“

*Smernica 93/13*

9 Podľa desiateho odôvodnenia smernice 93/13:

„… medzi iným, zmluvy týkajúce sa zamestnania, zmluvy týkajúce sa nástupníckych práv, zmluvy týkajúce sa rodinného práva a zmluvy týkajúce sa dohôd o včlenení a organizácii spoločností alebo partnerstve sa musia vylúčiť z rozsahu platnosti tejto smernice“.

10 Článok 3 tejto smernice v odseku 1 stanovuje:

„Zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.“

*Rakúske právo*

11 § 6 Konsumentenschutzgesetz (spolkový zákon o ochrane spotrebiteľov) z 8. marca 1979 (BGBl. 140/1979, ďalej len „KSchG“) v odseku 3 stanovuje:

„Zmluvná podmienka uvedená vo všeobecných obchodných podmienkach alebo v štandardných zmluvných formulároch je neúčinná, ak je jej znenie nejasné alebo nezrozumiteľné.“

12 § 13a ods. 2 KSchG stanovuje:

„§ 6 [sa uplatňuje] s cieľom chrániť spotrebiteľa bez ohľadu na právo, ktorým sa zmluva spravuje, ak bola zmluva uzavretá v rámci činností vykonávaných v Rakúsku podnikateľom na účely uzatvárania takýchto zmlúv, alebo osobami zamestnanými týmto podnikateľom na tento účel.“

13 Podľa § 864a Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (Všeobecný občiansky zákonník) z 1. júna 1811 (JGS č. 946/1811, ďalej len „ABGB“):

„Ustanovenia s neobvyklým obsahom, ktoré zmluvná strana používa vo všeobecných obchodných podmienkach alebo v zmluvách o pristúpení, sa považujú za nedohodnuté, ak sú nevýhodné pre druhú zmluvnú stranu a táto zmluvná strana aj s prihliadnutím na okolnosti, najmä na vonkajšiu podobu aktu, nemala nijaký dôvod očakávať takéto ustanovenia, okrem prípadu, keď prvá zmluvná strana osobitne upozornila druhú zmluvnú stranu na tieto ustanovenia.“

14 Ustanovenie § 879 ABGB stanovuje:

„1. Zmluva, ktorá porušuje zákonom stanovený zákaz alebo je v rozpore s dobrými mravmi, je neplatná.

…

3. Zmluvná podmienka, ktorá je uvedená vo všeobecných podmienkach alebo v zmluvách o pristúpení a ktorá nestanovuje jednu z hlavných povinností zmluvných strán, je neplatná, ak s ohľadom na všetky okolnosti vážne poškodzuje niektorú zmluvnú stranu.“

**Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky**

15 VKI ako verejnoprospešné združenie spotrebiteľov so sídlom v Rakúsku je oprávnené podávať žaloby na zdržanie sa konania s cieľom chrániť záujmy spotrebiteľov s bydliskom v Rakúsku.

16 TVP je spoločnosť so sídlom v Hamburgu (Nemecko), dcérska spoločnosť v 100 % vlastníctve skupiny MPC Münchmeyer Capital AG Hamburg (ďalej len „skupina MPC“), ktorá vytvára a uvádza na trh štruktúry uzavretých investičných fondov. Tieto fondy sú zakladané vo forme komanditných spoločností podliehajúcich nemeckému právu, v ktorých môžu súkromní aj inštitucionálni investori nadobúdať podiely ako komanditisti.

17 Medzi spoločnosťou TVP a materskou spoločnosťou existovala do 19. decembra 2014 zmluva o ovládaní a výplate dividend. Riadenie spoločnosti TVP tak podliehalo skupine MPC.

18 K mnohým komanditným spoločnostiam, ktorých štruktúry vytvára skupina MPC, patria Dreiundvierzigste Sachwert Rendite-Fonds Holland GmbH & Co KG (ďalej len „43. fond“), Einundfünfzigste Sachwert Rendite-Fonds Holland GmbH & Co KG a Zweiundsiebziegste Sachwert Rendite-Fonds Holland GmbH & Co KG.

19 TVP ako správkyňa a zakladajúci komanditista vlastní podiel okrem iného aj v tomto 43. fonde, založenom v roku 2003. Keďže tento fond sa neuvádzal na trh iba v Rakúsku, v rakúskej banke bol otvorený správcovský účet určený na platby sumy zodpovedajúcej podielom nadobudnutým investormi s bydliskom v Rakúsku. Niektoré iné fondy TVP boli uvádzané na trh výlučne v Rakúsku, ako napríklad Einundfünfzigste Sachwert Rendite-Fonds Holland (založený v roku 2004) a Zweiundsiebziegste Sachwert Rendite-Fonds Holland (založený v roku 2011). TVP otvorila pre tieto dva fondy správcovský účet v rakúskej banke.

20 Podľa § 3 ods. 3 stanov 43. fondu je TVP oprávnená prijímať ďalších komanditistov. Záujemcovia z radov investorov, budúci komanditisti, zaplatia podiel na správcovský účet tohto fondu. Investori tak vstupujú do uvedených fondov nepriamo ako zakladatelia, a to prostredníctvom spoločnosti TVP, ktorá koná ako správkyňa. TVP spravuje ich podiely na základe zmluvy o poverení. Tento postup sa uplatňuje aj pri ostatných fondoch.

21 Vyhľadávaním týchto investorov sa nezoberá samotná TVP, túto činnosť vykonáva iná dcérska spoločnosť v 100 % vlastníctve skupiny MPC, a to CPM Anlagen Vertriebs GmbH i.L. Cielené ponuky a reklamy zasiela spotrebiteľom so sídlom v Rakúsku táto dcérska spoločnosť, ale aj ďalší sprostredkovatelia, ako sú rakúske banky alebo investiční poradcovia. TVP, ktorá v Rakúsku nemá prevádzkareň ani pobočku, neprichádza do priameho kontaktu s komanditistami a sama osebe neposkytuje poradenskú činnosť.

22 Investori môžu nadobudnúť podiely vo fondoch najmä tak, že zašlú spoločnosti TVP vyhlásenie o pristúpení vo forme návrhu na uzatvorenie zmluvy o poverení. Ako vyplýva z rozhodnutia vnútroštátneho súdu, všetci investori dotknutí v konaní pred vnútroštátnym súdom podpísali svoju žiadosť o upísanie v Rakúsku. Suma ich podielu mala byť zaplatená na správcovský účet zvoleného fondu, ktorý bol otvorený v mene spoločnosti TVP v rakúskej banke. Suma zodpovedajúca ich podielu nebola ani v jednom prípade zaplatená na nemecký správcovský účet.

23 TVP ponúka investorom správcovské služby. Prevezme komanditný podiel na účet investora a spravuje ho ako správkyňa. Vo vlastnom mene, avšak na účet investora, vykonáva jeho práva vyplývajúce z jeho komanditného podielu a prevádza mu výplaty dividend a všetky ostatné majetkové výhody vyplývajúce z jeho podielu. TVP priebežne odovzdáva investorom informácie, ktoré jej fond poskytuje o činnosti spoločnosti, v ktorej majú obchodný podiel. TVP poberá za tieto rôzne služby paušálnu ročnú odmenu vo výške 0,3 % vkladu investora.

24 TVP používa v obchodnom styku so súkromnými investormi štandardné zmluvné formuláre. Požadované právne úkony (podpísanie vyhlásenia o pristúpení) vykonávajú spotrebitelia v Rakúsku a zmluvní partneri spoločnosti TVP, resp. ich zmluvní partneri ich prijímajú v Rakúsku.

25 TVP vykonáva svoju správcovskú činnosť na základe zmluvy o poverení. V dotknutých zmluvách o poverení sa okrem iného uvádza:

„Zmluva o poverení sa riadi právom Spolkovej republiky Nemecko. V rozsahu, v akom je z právneho hľadiská možné sa takto dohodnúť, miestom plnenia je sídlo povereníckej spoločnosti a súdom príslušným na rozhodovanie všetkých sporov týkajúcich sa tejto zmluvy alebo jej vzniku je súd v mieste sídla povereníckej spoločnosti.“

26 Táto doložka nebola individuálne dohodnutá a je uvedená v štandardných zmluvných formulároch. Tieto formuláre neobsahujú ani jasný údaj umožňujúci budúcemu investorovi ľahko sa s ňou oboznámiť.

27 Podľa vnútroštátneho súdu TVP smeruje svoje poskytovanie služieb na rakúsky trh a prevádzkuje internetovú stránku www.tvp-treuhand.at, z ktorej je používateľ presmerovaný na nemeckú stránku www.tvp-treuhand.de. Držiteľom názvu domény je spoločnosť zo skupiny MPC, ktorá má na starosti

IT záležitosti celej tejto skupiny. Táto spoločnosť spravuje aj nemeckú domovskú internetovú stránku. Rakúski investori sa od roku 2006 môžu registrovať prostredníctvom tejto stránky. Od roku 2011 môžu investori, ktorí si to výslovne želajú, hlasovať už aj prostredníctvom internetu a nie iba písomne. Investor si týmto spôsobom môže tiež prezerať kópie písomností, ktoré mu boli zaslané.

28 Žalobou na zdržanie sa konania podanou 6. septembra 2013 na Handelsgericht Wien (Obchodný súd Viedeň, Rakúsko) združenie VKI navrhlo uložiť spoločnosti TVP zákaz používať v rámci jej obchodných vzťahov so spotrebiteľmi s bydliskom v Rakúsku doložku o voľbe rozhodného práva a ustanovenia s rovnakým obsahom vo všeobecných obchodných podmienkach, na ktorých sa zakladajú ňou uzatvárané zmluvy o poverení, alebo v štandardných zmluvných formulároch používaných na tento účel, ako aj zákaz uplatňovať tieto doložky.

29 Podľa VKI doložka o voľbe rozhodného práva je v rozpore s právom Únie, ako aj s rakúskym právom. Predovšetkým je v rozpore s § 6 ods. 3 KSchG, ale aj s § 864a a § 879 ods. 3 ABGB. Podľa článkov 4 a 6 nariadenia Rím I zákonnosť napadnutej doložky treba posúdiť nie s ohľadom na právo rozhodné pre tieto zmluvy, ale s ohľadom na právo miesta protiprávneho aktu, teda rakúske právo. Rakúske právo je rozhodné aj na základe Rímskeho dohovoru a nariadenia Rím I, a to z dôvodu, že TVP organizovala svoju činnosť na rakúskom trhu so znalosťou veci a služby, ktoré jej možno pripísať, boli poskytnuté v Rakúsku.

30 Rozsudkom z 3. septembra 2015 prvostupňový súd vyhovel tejto žalobe. Tento súd podľa rakúskeho práva nariadil, aby TVP prestala vo svojich obchodných vzťahoch so spotrebiteľmi, ktorí majú bydlisko v Rakúsku, používať doložky uvedené v tejto žalobe.

31 Uznesením z 13. septembra 2016 Oberlandesgericht Wien (Vyšší krajinský súd Viedeň, Rakúsko), ktorý rozhodoval v odvolacom konaní, zrušil rozsudok prvostupňového súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Domnieval sa, že platnosť spornej doložky o voľbe rozhodného práva sa musí preskúmať s ohľadom na nemecké právo, pričom ale v súlade s týmto právom doložka uvedená vo všeobecných obchodných podmienkach je nekalá, ak uvádza spotrebiteľa do omylu tým, že v ňom vyvoláva dojem, že pre zmluvu je rozhodné iba nemecké právo, a neinformuje ho o tom, že podľa nariadenia Rím I a Rímskeho dohovoru sa na neho vzťahuje aj ochrana, ktorú mu poskytujú kogentné ustanovenia práva krajiny jeho obvyklého pobytu, v danom prípade rakúskeho práva. Odvolací súd uvádza, že za predpokladu, že by ustanovenie o voľbe rozhodného práva v prospech nemeckého práva bolo platné, zákonnosť ostatných podmienok by potom bolo v zásade potrebné preskúmať s ohľadom na toto právo. Domnieva sa, že rovnako treba overiť, či kogentné ustanovenia o ochrane spotrebiteľov upravené rakúskym právom bránia uplatneniu nemeckého práva pri posúdení zákonnosti napadnutých ustanovení.

32 VKI a TVP podali proti rozsudku odvolacieho súdu odvolanie na Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd, Rakúsko). Podľa spoločnosti TVP Rímsky dohovor a nariadenie Rím I nie sú uplatniteľné vzhľadom na to, že otázky týkajúce sa práva obchodných spoločností sú vylúčené z ich pôsobnosti. Z dôvodu vzájomného prepojenia medzi stanovami spoločnosti a zmluvou o poverení sú zakladatelia priamo zapojení do spoločnosti ako spoločníci. Navyše sa uplatňujú aj výnimky uvedené v článku 5 ods. 4 písm. b) Rímskeho dohovoru a v článku 6 ods. 4 písm. a) nariadenia Rím I, a to z dôvodu, že TVP vykonáva ako správkyňa práva komanditnej spoločnosti a v dôsledku toho poskytuje služby.

33 Za týchto okolností Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Vzťahuje sa vylúčenie z pôsobnosti stanovené v článku 1 ods. 2 písm. e) Rímskeho dohovoru a v článku 1 ods. 2 písm. f) nariadenia Rím I aj na dohody uzatvorené medzi poverujúcou osobou [fiduciant] a správcom [fiduciár], ktorý má v povereníckej držbe podiel v komanditnej spoločnosti pre poverujúcu osobu [fiducianta], najmä ak medzi stanovami spoločnosti a zmluvou o poverení existuje vzájomné prepojenie?

2. V prípade zápornej odpovede na prvú otázku:

   Má sa článok 3 ods. 1 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že podmienka zmluvy o poverení správou podielu v komanditnej spoločnosti, uzatvorenej medzi podnikateľom a spotrebiteľom, ktorá nebola individuálne dohodnutá a podľa ktorej rozhodným právom je právo štátu sídla komanditnej spoločnosti, je nekalá, ak jediným predmetom zmluvy o poverení je správa obchodného podielu v uvedenej komanditnej spoločnosti a poverujúcej osobe [fiduciantovi] prináležia práva a povinnosti priameho spoločníka?

3. V prípade kladnej odpovede na prvú alebo druhú otázku:

   Je táto odpoveď odlišná, ak sa podnikateľ na účely poskytovania zmluvných služieb nemusí presunúť na územie štátu spotrebiteľa, je však povinný prevádzať spotrebiteľovi výplaty dividend a ostatných majetkových výhod vyplývajúcich z podielu, ako aj poskytovať mu informácie o činnosti spoločnosti, v ktorej je vlastníkom podielu? Je v tejto súvislosti relevantné, či sa uplatňuje nariadenie Rím I alebo Rímsky dohovor?

4. V prípade kladnej odpovede na tretiu otázku:

   Platí táto odpoveď aj vtedy, ak žiadosť spotrebiteľa o upísanie bola navyše podpísaná v štáte jeho bydliska, podnikateľ poskytuje informácie o podiele aj na internete a v štáte bydliska spotrebiteľa bol zriadený platobný účet, na ktorý má spotrebiteľ uhradiť sumu za podiel, aj keď podnikateľ nie je oprávnený disponovať týmto bankovým účtom? Je v tejto súvislosti relevantné, či sa uplatňuje nariadenie Rím I alebo Rímsky dohovor?“

## O prejudiciálnych otázkach

### *O prvej otázke*

34 Vnútroštátny súd sa svojou prvou otázkou v podstate pýta, či sa má článok 1 ods. 2 písm. e) Rímskeho dohovoru a článok 1 ods. 2 písm. f) nariadenia Rím I vykladať v tom zmysle, že zmluvné záväzky, o aké ide vo veci samej, vyplývajúce zo zmluvy o poverení, ktorej predmetom je správa podielu v komanditnej spoločnosti, sú vylúčené z pôsobnosti tohto dohovoru a tohto nariadenia.

35 Súdny dvor v tejto súvislosti rozhodol, že vylúčenie otázok upravených právom obchodných spoločností a iných subjektov s právnou subjektivitou alebo bez nej, ako sú vznik, právna subjektivita, vnútorná organizácia alebo zánik obchodných spoločností a iných subjektov s právnou subjektivitou alebo bez nej, uvedené v článku 1 ods. 2 písm. f) tohto nariadenia, z pôsobnosti nariadenia Rím I sa týka výlučne organizačných aspektov týchto obchodných spoločností a iných subjektov s právnou subjektivitou alebo bez nej (rozsudok z 8. mája 2019, Kerr, C-25/18, EU:C:2019:376, bod 33).

36 Tento výklad potvrdzuje aj správa o dohovore o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky, [ktorú vypracovali] Mario Giuliano, profesor na univerzite v Miláne, a Paul Lagarde, profesor na univerzite v Paríži I (Ú. v. ES C 282, 1980, s. 1), podľa ktorej vylúčenie uvedených otázok z pôsobnosti Rímskeho dohovoru, ktorý bol medzi členskými štátmi nahradený nariadením Rím I, sa vzťahuje na všetky akty zložitej povahy, ktoré sú potrebné na vytvorenie spoločnosti alebo na reguláciu jej interného života alebo zániku, t. j. na akty, ktoré patria do práva obchodných spoločností (rozsudok z 8. mája 2019, Kerr, C-25/18, EU:C:2019:376, bod 34).

37 Ako uviedol generálny advokát v bodoch 49 až 55 svojich návrhov, hoci transakcie, akými sú predaj alebo správa obchodných podielov, môžu vyvolávať otázky upravené právom obchodných spoločností, v prípade podkladových zmlúv k týmto transakciám to tak nie je. Predovšetkým samotná okolnosť, že

zmluva sa viaže na „otázky upravené právom obchodných spoločností“, nemá za následok vylúčenie záväzkov vyplývajúcich z tejto zmluvy z pôsobnosti nariadenia Rím I. Tieto otázky preto nemožno zamieňať s otázkami zmluvnej povahy. V prejednávanej veci sa žaloba na zdržanie sa konania, ktorú podalo VKI, týka nekalej povahy, a teda zákonnosti určitých ustanovení predmetných zmlúv o poverení. Otázky položené v spore vo veci samej preto spadajú do pôsobnosti práva rozhodného pre zmluvu, a teda do pôsobnosti nariadenia Rím I.

38 Treba pripomenúť, že Súdny dvor tiež rozhodol, že pokiaľ ide o záväzky vyplývajúce zo zmluvy o dlhopise, ktorú spoločnosť uzatvorila pred svojím cezhraničným zlúčením a ktorá pred týmto zlúčením spadala do pôsobnosti Rímskeho dohovoru, rozhodným právom, pokiaľ ide o výklad a plnenie týchto záväzkov po tomto zlúčení, zostáva právo, ktoré bolo pre ne rozhodné predtým (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. apríla 2016, KA Finanz, C-483/14, EU:C:2016:205, body 52 až 58).

39 Okrem toho, ak sa účastníci konania vo veci samej nezhodujú v otázke, či zakladatelia majú postavenie spoločníkov alebo nie, táto otázka, ktorá je upravená právom obchodných spoločností, nie je v rámci konania vo veci samej rozhodujúca. Netýka sa totiž rozsahu prípadných práv a povinností, ktoré majú podľa uplatniteľného práva obchodných spoločností zakladatelia voči komanditným spoločnostiam, alebo prípadných povinností zakladateľov voči tretím osobám – veriteľom spoločnosti, ale týka sa nekalej povahy, a teda zákonnosti určitých ustanovení zmlúv o poverení.

40 Predmetom týchto ustanovení, ktoré sa týkajú otázok, ako sú rozsah zodpovednosti spoločnosti TVP ako správkyne, miesto plnenia správcovských služieb a rozhodné právo pre zmluvu o poverení, je však úprava zmluvných vzťahov medzi zakladateľmi a správcami, v dôsledku čoho patria do pôsobnosti *lex contractus*. Povinnosti, o ktoré ide vo veci samej, teda nie sú vylúčené z pôsobnosti Rímskeho dohovoru alebo nariadenia Rím I.

41 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 1 ods. 2 písm. e) Rímskeho dohovoru a článok 1 ods. 2 písm. f) nariadenia Rím I sa majú vykladať v tom zmysle, že zmluvné záväzky, o aké ide vo veci samej, ktoré vyplývajú zo zmluvy o poverení, ktorej predmetom je správa podielu v komanditnej spoločnosti, nie sú vylúčené z pôsobnosti tohto dohovoru a tohto nariadenia.

### *O tretej a štvrtej otázke*

42 Svojou treťou a štvrtou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 5 ods. 4 písm. b) Rímskeho dohovoru a článok 6 ods. 4 písm. a) nariadenia Rím I majú vykladať v tom zmysle, že vylúčenie stanovené v týchto ustanoveniach sa vzťahuje na ustanovenia zmluvy o poverení, podľa ktorej sa služby majú poskytnúť spotrebiteľovi na diaľku v krajine jeho obvyklého pobytu z územia inej krajiny.

43 Vnútroštátny súd už v tejto súvislosti konštatoval, že sporné zmluvy o poverení sú spotrebiteľskými zmluvami, na ktoré sa môžu vzťahovať pravidlá na ochranu spotrebiteľov stanovené v článku 5 Rímskeho dohovoru a v článku 6 nariadenia Rím I. Ide totiž o zmluvy medzi „podnikateľom“, t. j. spoločnosťou TVP, ktorá koná v rámci svojho predmetu činnosti alebo výkonu podnikania, a rôznymi investormi, ktorí majú postavenie „spotrebiteľov“, t. j. fyzických osôb, ktoré uzavreli tieto zmluvy na účel, ktorý sa môže považovať za patriaci do oblasti mimo ich predmetu činnosti alebo výkonu povolania.

44 Tieto články však vo svojich odsekoch 4 výslovne vylučujú niektoré zmluvy zo svojej pôsobnosti. Konkrétne článok 5 ods. 4 písm. b) Rímskeho dohovoru a článok 6 ods. 4 písm. a) nariadenia Rím I v rovnakom znení zhodne stanovujú, že ochranné pravidlá vo veciach spotrebiteľských zmlúv sa neuplatňujú na „zmluvu o poskytovaní služieb, ak sa služby majú poskytnúť spotrebiteľovi výlučne v krajine, ktorá nie je krajinou jeho obvyklého pobytu“.

45 Zo znenia týchto ustanovení vyplýva, že článok 5 Rímskeho dohovoru a článok 6 ods. 1 a 2 nariadenia Rím I sa neuplatňujú, ak po prvé existuje zmluva o poskytovaní služieb a po druhé služby sa majú poskytnúť spotrebiteľovi výlučne v krajine, ktorá nie je krajinou jeho obvyklého pobytu.

46 Na jednej strane, pokiaľ ide o pojem „zmluva o poskytnutí služieb“, treba ho chápať rovnako ako pojem „zmluva o poskytovaní služieb“ uvedený v článku 4 ods. 1 písm. b) tohto nariadenia a pojem „poskytnutie služieb“ v zmysle článku 5 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 44/2001, a to v tom zmysle, že sa vzťahuje na záväzok vykonať určitú činnosť za odmenu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. mája 2019, Kerr, C-25/18, EU:C:2019:376, body 36 až 41).

47 V prejednávanej veci treba konštatovať, že na základe zmluvy o poverení, o akú ide vo veci samej, správca vykonáva činnosť spočívajúcu v správe veci zverenej do správy za odmenu. Takúto zmluvu treba preto považovať za zmluvu, ktorej predmetom je poskytovanie služieb v zmysle článku 5 ods. 4 písm. b) Rímskeho dohovoru a článku 6 ods. 4 písm. a) nariadenia Rím I.

48 Na druhej strane, pokiaľ ide o krajinu, v ktorej majú byť služby poskytnuté spotrebiteľovi, treba najskôr určiť, či táto otázka predchádza určeniu práva rozhodného pre zmluvu, alebo či tomuto právu podlieha.

49 Ako však uviedol generálny advokát v bode 71 svojich návrhov, otázka miesta poskytnutia služieb spotrebiteľovi smeruje k určeniu rozhodného práva pre zmluvu, a teda musí byť vyriešená ešte pred určením tohto práva.

50 V tejto súvislosti zo správy o dohovore o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky, spomenutej v bode 36 tohto rozsudku, vyplýva, že vylúčenie uvedené v článku 5 ods. 4 písm. b) Rímskeho dohovoru je odôvodnené tým, že v prípade zmlúv týkajúcich sa poskytovania služieb, ktoré sa poskytujú výlučne mimo štátu bydliska spotrebiteľa, tento nemôže dôvodne očakávať, že sa odchylne od všeobecných pravidiel článkov 3 a 4 tohto dohovoru uplatní právo jeho štátu pôvodu.

51 Okrem prípadu, keď má umožniť poskytovateľovi, akým je TVP, zvoliť si na úkor cieľa ochrany spotrebiteľov rozhodné právo použitím zmluvnej doložky určujúcej miesto plnenia, tak predmetnú doložku nemožno vykladať v tom zmysle, že výraz „majú poskytnúť“ v zmysle článku 6 ods. 4 písm. a) nariadenia Rím I odkazuje na zmluvne stanovenú povinnosť uskutočniť poskytnutie služieb na určenom mieste. Ako uviedol generálny advokát v bode 76 svojich návrhov, je potrebné overiť, či zo samotnej povahy dohodnutých služieb vyplýva, že ako celok môžu byť poskytnuté iba mimo štátu obvyklého pobytu spotrebiteľa.

52 Ak sa v súlade s ustanoveniami zmlúv dotknutých vo veci samej miesto fyzického plnenia nachádza v inej krajine, ako je krajina, v ktorej má spotrebiteľ prospech z tohto plnenia, treba sa domnievať, že služby sa poskytujú „výlučne“ mimo členského štátu obvyklého pobytu spotrebiteľa iba vtedy, ak spotrebiteľ nemá nijakú možnosť prijať prospech z plnenia vo svojej krajine bydliska a musí sa na tento účel presunúť do zahraničia.

53 Ako uviedol generálny advokát v bode 81 svojich návrhov, v prejednávanej veci skutočnosť, že sumy požadované za pristúpenie do spoločnosti boli zaplatené na správcovské účty spoločnosti TVP v Rakúsku, že táto spoločnosť vyplácala dividendy rakúskym spotrebiteľom na rakúske účty, že si plní svoje informačné povinnosti vyplývajúce zo zmluvy o poverení tým, že zasiela rakúskym spotrebiteľom v Rakúsku správy o svojej správcovskej činnosti, ako aj že disponuje webovou stránkou určenou pre rakúskych spotrebiteľov, na ktorej môžu nájsť informácie a uplatniť svoje hlasovacie právo, naznačuje, že tieto služby sa poskytujú na diaľku v krajine pobytu spotrebiteľa, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu. Z toho vyplýva, že vylúčenie stanovené v článku 5 ods. 4 písm. b) Rímskeho dohovoru a v článku 6 ods. 4 písm. a) nariadenia Rím I sa nemá uplatniť.

54 Z predchádzajúcich úvah vyplýva, že na tretiu a štvrtú otázku treba odpovedať tak, že článok 5 ods. 4 písm. b) Rímskeho dohovoru a článok 6 ods. 4 písm. a) nariadenia Rím I sa majú vykladať v tom zmysle, že vylúčenie stanovené v týchto ustanoveniach sa nevzťahuje na zmluvu o poverení, podľa ktorej sa služby majú poskytnúť spotrebiteľovi na diaľku v krajine jeho obvyklého pobytu z územia inej krajiny.

### *O druhej otázke*

55 Vnútroštátny súd sa svojou druhou otázkou v podstate snaží zistiť, či sa má článok 3 ods. 1 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že podmienka zmluvy o poverení správou podielu v komanditnej spoločnosti, uzatvorenej medzi podnikateľom a spotrebiteľom, ktorá nebola individuálne dohodnutá a podľa ktorej rozhodným právom je právo štátu sídla komanditnej spoločnosti, je v zmysle uvedeného ustanovenia nekalá.

56 Na úvod treba pripomenúť, že článok 5 ods. 3 Rímskeho dohovoru a článok 6 ods. 1 nariadenia Rím I stanovujú, že spotrebiteľská zmluva sa v zásade spravuje právnym poriadkom krajiny obvyklého pobytu spotrebiteľa.

57 Keďže žaloba podaná vo veci samej sa týka spotrebiteľov s bydliskom v Rakúsku, zmluvy o poverení, ktoré títo spotrebitelia uzavreli so spoločnosťou TVP, sa v zásade majú spravovať rakúskym právom. Je však dôležité zistiť, či je ustanovenie o voľbe práva uvedené v týchto zmluvách, ktoré určuje, že rozhodným právom je právo sídla spoločnosti TVP, teda nemecké právo, nezákonná z dôvodu svojej nekalej povahy.

58 Hoci článok 5 ods. 2 Rímskeho dohovoru a článok 6 ods. 2 nariadenia Rím I v zásade povoľujú použitie doložky o voľbe rozhodného práva, treba pripomenúť, že v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 93/13 je nekalá taká podmienka obsiahnutá vo všeobecných obchodných podmienkach podnikateľa, ktorá nebola individuálne dohodnutá a uvedie spotrebiteľa do omylu tým, že vytvorí dojem, že na zmluvu uzatvorenú elektronicky sa vzťahuje iba právo členského štátu sídla tohto podnikateľa, a neinformuje ho o tom, že na základe článku 6 ods. 2 uvedeného nariadenia má takisto k dispozícii ochranu, ktorú mu zaručujú kogentné ustanovenia právneho poriadku, ktorý by sa uplatnil, keby neexistovala táto podmienka, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu vzhľadom na všetky relevantné okolnosti (rozsudok z 28. júla 2016, Verein für Konsumenteninformation, C-191/15, EU:C:2016:612, bod 71).

59 Predchádzajúce úvahy nie sú obmedzené na osobitný spôsob uzatvárania zmlúv, a to najmä elektronický spôsob, a majú všeobecný dosah. Musia teda viesť vnútroštátny súd ku konštatovaniu nekalej povahy sporného ustanovenia o voľbe práva, ak sú splnené podmienky uvedené v predchádzajúcom bode, čo však musí overiť tento súd.

60 Z predchádzajúcich úvah vyplýva, že na druhú otázku treba odpovedať tak, že článok 3 ods. 1 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že podmienka zmluvy o poverení správou podielu v komanditnej spoločnosti, o akú ide vo veci samej, uzatvorenej medzi podnikateľom a spotrebiteľom, ktorá nebola individuálne dohodnutá a podľa ktorej rozhodným právom je právo členského štátu sídla komanditnej spoločnosti, je v zmysle tohto ustanovenia nekalá, ak uvádza spotrebiteľa do omylu tým, že v ňom vyvoláva dojem, že pre zmluvu je rozhodné iba právo tohto členského štátu, a neinformuje ho o tom, že podľa článku 5 ods. 2 Rímskeho dohovoru a článku 6 ods. 2 nariadenia Rím I sa na neho vzťahuje aj ochrana, ktorú mu poskytujú kogentné ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré by v prípade neexistencie tejto podmienky bolo rozhodné.

## O trovách

61 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

1. **Článok 1 ods. 2 písm. e) Dohovoru o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky, otvoreného na podpis v Ríme 19. júna 1980, a článok 1 ods. 2 písm. f) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I) sa majú vykladať v tom zmysle, že zmluvné záväzky, o aké ide vo veci samej, ktoré vyplývajú zo zmluvy o poverení, ktorej predmetom je správa podielu v komanditnej spoločnosti, nie sú vylúčené z pôsobnosti tohto nariadenia a tohto dohovoru.**

2. **Článok 5 ods. 4 písm. b) Dohovoru o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky a článok 6 ods. 4 písm. a) nariadenia č. 593/2008 sa majú vykladať v tom zmysle, že vylúčenie stanovené v týchto ustanoveniach sa nevzťahuje na zmluvu o poverení, podľa ktorej sa služby majú poskytnúť spotrebiteľovi na diaľku v krajine jeho obvyklého pobytu z územia inej krajiny.**

3. **Článok 3 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať v tom zmysle, že podmienka zmluvy o poverení správou podielu v komanditnej spoločnosti, o akú ide vo veci samej, uzatvorenej medzi podnikateľom a spotrebiteľom, ktorá nebola individuálne dohodnutá a podľa ktorej rozhodným právom je právo členského štátu sídla komanditnej spoločnosti, je v zmysle tohto ustanovenia nekalá, ak uvádza spotrebiteľa do omylu tým, že v ňom vyvoláva dojem, že pre zmluvu je rozhodné iba právo tohto členského štátu, a neinformuje ho o tom, že podľa článku 5 ods. 2 Dohovoru o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky a článku 6 ods. 2 nariadenia č. 593/2008 sa na neho vzťahuje aj ochrana, ktorú mu poskytujú kogentné ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré by v prípade neexistencie tejto podmienky bolo rozhodné.**

Podpisy